

М.А. ЛИТВИНЕНКУ — 70

Відомому вченому-селекціонеру, завідувачу відділу селекції та насінництва пшениці Селекційно-генетичного інституту — Національного центру насінництва та сортовивчення, доктору сільськогосподарських наук, професору, академіку НААН Миколі Антоновичу Литвиненку виповнилося 70 років.

Народився Микола Антонович 1 січня 1947 р. у с. Духовниче Охтирського р-ну Сумської обл. У 1971 р. закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В.В. Докучаєва за спеціальністю «агрономія».

Стаж наукової роботи — 42 роки, всі — в Селекційно-генетичному інституті. Кандидат сільськогосподарських наук з 1976 р., дисертація присвячена вивченню мутаційної мінливості сортів і гібридів пшениці м'якої озимої під впливом хімічних мутагенів. Його докторська дисертація (2002) стосувалася теоретичних основ і методів селекції пшениці м'якої озимої на підвищення адаптивного потенціалу для умов Степу України. Академіком НААН Миколу Антоновича обрано у 2002 р., вчене звання професора присвоєно у 2016 р.

М.А. Литвиненко за кількістю виведених сортів та їхніх посівних площ нині є найрезультативнішим вітчизняним селекціонером. Він уперше в Україні теоретично обґрунтував і експериментально реалізував нову селекційну програму створення сортів пшениці м'якої озимої універсального типу — короткостеблових за висотою, з високою про-

дуктивністю, стійкістю до низьких і високих температур, основних захворювань, з підвищеними показниками якості зерна. М.А. Литвиненко — один з авторів напряму селекції зі створення сортів «екстрасильної пшениці». Ним розроблено 18 методів прискорення селекційного процесу та підвищення його ефективності, зокрема з використанням штучного клімату, біотехнологічних і молекулярно-генетичних методів. Учений створив 106 сортів пшениці м'якої озимої, 71 з яких упроваджено в Україні та за кордоном. За ці роки сумарна площа їх посіву тільки в Україні становила понад 60 млн га, за кордоном — близько 30 млн га. Він перший селекціонер в Україні, який створив 3 сорти-«мільйонники», посівна площа яких досягла понад 1 млн га (Альбатрос одеський, Вікторія одеська, Антонівка). Нині у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, налічується 36 сортів пшениці м'якої озимої, головним

автором яких є М.А. Литвиненко. Те, що в Україні основні площі пшениці зайняті вітчизняними сортами, значною мірою є його заслугою.

Як провідний учений-селекціонер України, М.А. Литвиненко гідно представляє державу на міжнародних конференціях, симпозіумах, здійснює наукове співробітництво з міжнародними організаціями EUCARPIA, CIMMYT, ICARDA.

Наукові розробки вченого узагальнено в 195-ти наукових публікаціях, 3-х свідоцтвах на методи селекції, 67-ми патентах на сорти пшениці м'якої і твердої. Він був членом Оргкомітетів VI, VII, VIII Міжнародних конференцій з пшениці, бере активну участь у підготовці науковців вищої кваліфікації через аспірантуру, тривалий період виконував обов'язки члена ВАКУ України та голови Державної екзаменаційної комісії Одеського державного аграрного університету.

Визнанням заслуг М.А. Литвиненка, його внеску у вітчизняну науку та аграрне виробництво стало присвоєння звання «Заслужений працівник сільського господарства України» (1993), лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки (1997), нагородження орденом «За заслуги» III і II ступенів (2006, 2011), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2002), Почесною грамотою Верховної Ради України (2016).

Щиро вітаємо ювіляра та бажаємо йому міцного здоров'я, творчого натхнення, невичерпної енергії для нових здобутків.

**Відділення
рослинництва НААН**